

Malvina Steensdatter Blicher

Malvina Steensdatter Blicher var Steen Steensen Blichers fjerde barn og anden datter. Hun blev født den 5. november 1818 i Randlev Præstegaard, og blev det af Steen Steensen Blichers 10 børn, som han fik mest samvær med i de tilbageværende 40 år af hans liv. Hun var det af børnene, som han satte mest pris på, og hun fik stor indflydelse på hans digtning. Men hendes skæbne blev ligeså belastet og tragisk som hans egen, om end hendes tragedie blev af en anden art.

Steen Steensen Blicher var ud af en gammel præsteslægt, hvor hans far Niels Blicher var den sjette præst på fædrenes side. Steen blev født den 11. oktober 1782 i landsbyen Vium. Hans skolegang på Randers Latinskole blev ikke præget af den store indlæring, men dette ændrede sig, da han kom på universitetet i København, hvor han fik de bedste karakterer. Steen overværede Slaget på Rheden den 2. april i 1801, og han gik derefter ind i Kronprinsens Regiment. De efterfølgende år tilbragte han som huslærer på Falster og i København. I 1810 fik han ansættelse som adjunkt ved Randers Skole; det år hvor også indledningen til hans livsvarende trængsler indtraf: Hans ægteskab med Ernestine Juliane Berg. Ernestine Juliane Berg var døbt i København den 4. januar 1793. Som 14-årig var hun kommet som tjenestepige til præstegården i Spentrup hos Steen Steensen Blichers farbror Peter Daniel Blicher, og den 20. september 1808 giftede den 55-årige præst sig med 16-årige Ernestine. Den 23. juni 1809 fødte hun en søn Niels, en søn som hun senere i livet afviste at have med at gøre. Få måneder efter sønnens fødsel, den 6. oktober 1809, døde Peter Daniel Blicher, og efterlod Ernestine som 16-årig enke med et barn. Han efterlod hende også en stor formue, som gjorde hende til et attraktivt emne for blandt andre hendes afdøde mands nevø, den fattige adjunkt ved Latinskolen i Randers, Steen Steensen Blicher. Steen og Ernestine blev viet af Steens far, Niels Blicher, i Randlev Kirke den 11. juni 1810. Fra 1811 til 1832 fik de i alt 10 børn, 3 piger og 7 sønner. Ernestine kom fra fattige kår i København. Hun var en livlig, middelmådigt begavet pige, lav af vækst men med smukke brune øjne. Hun havde kun få interesser og især ikke den fjerneste interesse for Steen Steensen Blichers poetiske virke, som hun kun tilkendegav stor foragt for. Hendes interesser kredsede mest for attraktive mænd, ligegyldigt hvem og hvornår. Således forlystede hun sig blandt andet med to af Steen Steensen Blichers kuske. Hjemmet med de efterhånden mange børn kerede hun sig kun lidt om, hvilket efterlod dette i en kaotisk tilstand, hvor børnene måtte tage sig af hinanden. Hendesorstue stod kun åben for aristokratiske gæster og ikke for Blichers sognebørn. På trods af at hun selv kom fra små kår, var hun udpræget snobbet. Livet igennem blev Ernestine fællesnævneren for de fleste af Steen Steensen Blichers mange smertende og uoverkommelige problemer. De mange penge, som krævedes for at brødføde den store børneflokk og de mange mennesker i husholdningen i præstegården, kunne ikke dækkes af Steens indtjening, og han oparbejdede sig efterhånden en tiltagende og mentalt belastende stor gæld, mens Ernestine brugte sine mange penge på sig selv. Og det er i denne sammenhæng, at Malvina efterhånden blev hans største støtte. Hun trådte ofte i moders sted og tog sig af husholdningen, samtidig med at hun blev sin fars fortrolige. Hun var som sin mor en ikke særlig høj, men en smuk pige med brune livlige øjne. I 1834 kørte Steen Steensen Blicher sin nu 16-årige datter til et bal i Mariager, og her mødte hun en ung student fra Randers, Ferdinand Edvard Christensen. Han blev straks forelsket i den smukke Malvina, men pludselig var hun forsvundet fra ballet, hentet hjem til præstegården i Spentrup af sin far.

Han løb efter vognen, men kunne ikke indhente den, men fortsatte alligevel den ca. 20 km. lange vej til Spentrup. Ankommet hertil tidligt på morgenen bankede han på, og Blicher stod op og lukkede ham ind. Edvard fortalte om sit ærinde, og om at han havde løbet den lange vej fra Mariager til Spentrup. Blicher blev både rørt og begejstret over den unge mands ildhu, og han kaldte Malvina op af sengen, og hun blev ikke mindre glad ved gensynet af Edvard. Samme morgen blev de to unge forlovet med Steen Steensen Blichers velsignelse. Men deres lykkelige berusende forlovelse blev kort, den 9. december samme år døde Edvard og efterlod en dybt fortvivlet Malvina i Spentrup. Malvina forblev herefter hjemme hos sin far og sine søskende de næste mange år, hvor hun plejede sin sorg. I 1837 blev Steen Steensen Blicher meget syg, og troede at han skulle dø. Malvina passede ham, og han skrev sin meget bekendte "Sig nærmer tiden da jeg skal væk", overbevist om at hans sidste tid var inde. I sin "Svanesang" fra samme år skrev han om Malvina i dette:

*"Kom Malvina! Søde Datter Du!
ræk din gamle Fader Harpen nu!
Længe hang den urørt, ei forglemt,
sidste Gang den til hans Barm bli'er klemt.
Kys mig Engel – o! din Kind er vaad.
Til de mørke Timer spar din Graad!
Let om Hjærtet maa Du lytte til
Svanesangen, jeg Dig sjunge vil".*

Medvirkende til Steen Steensen Blichers elendighed var også, at han skyldte 150 rigsdaler i statsskat. En af Blichers store beundrere, redaktør A. F. Elmquist foranstaltede en landsomfattende indsamling af penge til betaling af Blichers statsgæld for at forhindre en udpantning, og der blev rent faktisk indsamlet 150 rigsdaler. Gælden blev betalt, og Blicher levede op til fornyet indsats i endnu 10 år. Imidlertid havde præstegården fået en ny forpagter, Rasmus Schade Berg. Han var født på gården Demstrup ved Randers den 23. oktober 1808, hvor hans forældre var proprietær Jens Magnus Berg og Elise Marie Schade. Og med ham blev Malvina forlovet. I en kort periode kom hun i huset hos sin svigerinde Wilhelmine Cecilie Blicher på Sindinggaard for at lære husholdning. Den 28. juli 1838 stod så Malvinas og Rasmus' bryllup i Spentrup Præstegaard. Det blev en strålende sommerfest, lystig og vellykket, hvor regimentsmusikken fra dragonregimentet i Randers spillede. Brylluppet blev valgt som anledning til at skænke Spentrup kirke et skib til ophængning i midskibets loft, en hollandsk kuf som bar navnet "Tordenskjold", et skib der endnu hænger i kirken. Året efter brylluppet fødte Malvina en søn, som blev opkaldt efter Malvinas første flammende forelskelse, Ferdinand Edward Berg, en søn som Blicher gav øgenavnet "Per Syvspring". Han viste sig at være noget evnesvag og fik, som mange andre i familien, en sørgelig skæbne. Men Malvina og Rasmus Schade Berg levede godt, så længe de havde præstegården i forpagtning. Hun var tæt på sin elskede far, og han havde sin dejlige Malvina i sin nærhed. På hendes fødselsdag den 5. november 1844 skrev han følgende digt til hende:

*"En herlig Kongeskjald
Sad i sin Fædrehal.
Han monne Harpen
Kun faa der hørte paa
– Malvina.*

*Før om ham tæt de stod,
Men Alle ham forlod.
Han har ei Slægt ei Ven,
Kun ene Dig igjen,
Malvina.*

*Ei længer ung og stærk,
Men træt af Kongeværk
Og gammel, blind og graa;
Én ved hans Hjerter laa:
Malvina.*

*Ei flere han beholdt,
Det blev ham trangt og koldt.
En anden Morgen gry'er,
Didhen med Dig han fly'er,
Malvina.*

*Du haver Mand og Søn –
O, dette er min Bøn:
Behold dem længe her!
Gjenfind dem salig der,
Malvina!”*

Digtet stod bag på et af Blichers gamle amtskort, som han anvendte på sine mange vandringer rundt i Jylland, og som ved hans død kom i Malvinas varetægt. Hun overdrog kortene til ingeniør W. Benzon i 1858, hvor denne besøgte ægteparret på Livø, og han overdrog dem igen til Universitetsbiblioteket i København den 22. november 1880.

Steen Steensen Blicher havde megen modgang på dette tidspunkt, og mange søgte at hindre ham i hans virke. Således blev han i 1846 inviteret til Aalborg for at fortælle om "Fædrelandets Historie", men blev dagen før foredraget skulle holdes forhindret deri af Politimester Wølfert, eftersom han ikke var privilegeret af kongen til at holde foredrag. Og det gik den meget følsomme Blicher meget på.

Blicher døde om aftenen den 26. marts 1848. Han var forud blevet afskediget fra sit kald af Kong Christian VIII i juni 1847. Malvina og Rasmus Berg måtte fraflytte Spentrup Præstegård, og deres få ejendele blev solgt på en auktion den 2. maj 1848, og som indbragte det meget beskedne beløb på 163 Rbd. 3 Mk og 6 Sk. Blichers ejendele blev solgt på en auktion den 3. juli 1848.

Hvor Malvina og Rasmus drog hen, da de forlod Spentrup Præstegaard i 1848 vides ikke med sikkerhed, men meget tyder på at de tog hjem til Rasmus' fædrenegård i Demstrup. Omkring midten af 1850erne var Rasmus Berg forvalter på Aagaard ved Fjerritslev, i hvilken periode Malvina boede i Torup. Her fik Rasmus Berg kontakt med ejeren af Kokkedal gods, Peder Schrøder. Han havde netop i 1857 købt Livø, og han havde nu brug for en forpagter af Livøgaard med teglværk. Rasmus Berg blev herefter forpagter på Livø, hvortil han og Malvina flyttede. Det viste hurtigt at være et totalt afsondret udsted men med en meget stor arbejdsbyrde. Alt proviant skulle hentes i Himmerland. Avlsgården var forfalden, tagene utætte og murene så elendige, at kreaturerne dårligt kunne finde ly i

staldene. Efter et par år på Livø opgav de deres ophold her, og kom derpå, efter oplysning fra Jeppe Aakjær, til godsejer Gleerup på godset Vang ved Sulsted som forvalter. Her blev de heller ikke længe, idet Rasmus Berg blev forvalter på Dybvadgård. De købte en lille ejendom ved Skæve, hvor Malvina og deres yngste søn kunne bo. Men snart måtte de også forlade dette sted idet deres økonomi ikke kunne nå sammen. De flyttede nu tilbage til Sulsted, hvor Rasmus Berg blev arbejdende forvalter på Bjørum Gård. De flyttede ind i et lille hus, Lindbækhuset, som lå i Vestbjerg Kær tæt på skellet til Vadum Sogn, og dette sted blev Malvinas sidste bolig.

Efterhånden som Rasmus Bergs status sank, forfaldt han også selv mere og mere, og også Malvinas helbred led skade. De var begge begyndt at drikke, hvilket ikke gjorde situationen i hjemmet ude på Vestbjerg Kær bedre. De havde foruden Edward fået endnu en søn, som viste sig at være åndssvag. De kaldte ham for "Sprots", og ham sendte forældrene hyppigt til høkeren i Sulsted efter brændevin. Ofte havde han en hale af Vestbjerg skoledrenge efter sig, der råbte: "Hvad hedder du? Og den stakkels dreng svarede "Sprots"! Hvilket blev besvaret med hån og grin.

Malvinas og Rasmus' ældste søn, den svagt begavede Edward, var kommet i gartnerlære hos sin onkel i Nørresundby, Julius Berg, men han stod ikke sin læretid igennem og gik derpå rundt på egnen som daglejer, og ofte opholdt han sig hos sine forældre i Lindbækhuset. I alt udgjorde de fire stakkels mennesker en familie i total opløsning, men de prøvede alligevel at føre livet videre.

Den 23. december 1874 stod Malvina i sit bryggers og var ved at partere den halve gris, de havde fået til julehøjtiden fra Bjørum Gård, og mens hun stod dér, lillejuleaften, sank hun død om, slidt op på sjæl og legeme af modgang og et sorgtynget liv, 56 år gammel. Rasmus Berg måtte søndag den 3. januar 1875 lade sin elskede Malvina begrave på Sulsted Kirkegård. Begravelsen blev, som så meget andet havde været det i Malvinas liv, endnu et drama. Herom fortæller huslærer på Vang i 1874-75, R.A. Claudi Hansen: Den 3. januar gik en forrygende snestorm over egnen. Efter gudstjenesten i Sulsted Kirke stod pastor Thanning, lærer Lauritsen og Claudi Hansen og ventede på, at ligtoget med Malvina skulle nå gennem snemasserne, men da de mente, at det ikke kunne komme igennem, gik lærer Lauritsen til Vestbjerg, mens Claudi Hansen kørte med præsten mod Sulsted. På vejen mødte de snekasterne med kisten, og præsten vendte om og foretog begravelsen, hvor Claudi Hansen sang over graven.

Alt havde Rasmus Schade Berg nu mistet: Malvina, sin sundhed og arbejdsstyrke og hans børn kunne han ikke tage sig af. Sønnen Ferdinand Edward Berg, Steen Steensen Blichers "Per Syvspring", døde i Sulsted den 7. oktober 1875, 36 år gammel. Han blev begravet ved siden af sin mor på Sulsted Kirkegård. Og den gamle Rasmus, der engang havde været en kæk karl, der ikke lod sig gå på af noget, stod tilbage, knækket og uden nogen steder at gå hen. Han fraflyttede Lindbækhuset og kom i en periode til at bo hos William Gleerup på Agdrupgaard. Han tog ham ofte med til Aalborg hvor Gleerups svoger købmand Georg Bendtzen tog sig af ham. Brødrene Bendtzens købmansgård lå ved pontonbroen på Aalborgsiden. Men Rasmus var blevet drunker og han kom tidvist i konflikt med byen vægtere og politiet. Han døde på et fattigt værelse i Algade i Aalborg den 26. august 1878, og også hans forpinte sjæl fandt hvile på Sulsted Kirkegård, ved siden af hans Malvina.

Den fornemme og smukke gravsten der i dag står over graven på Sulsted Kirkegård er først rejst længe efter deres død. Historien om denne er overleveret af Erik Lottrup, Vestbjerg: I 1919 købte købmand Georg Bendtzen, trods sine nu 71 år, en motorcykel med hvilken han også kom forbi Sulsted Kirke, da han var ude at prøvekøre denne. På

kirkegården søgte han efter Malvinas og Rasmus Schades gravsted, men fandt det ikke, men graveren fortalte ham, at kirkens gamle graver "Ringer Niels", Niels Larsen endnu levede og boede på ejendommen Nebstrup ikke langt fra kirken, og han kunne måske huske hvor gravene lå. Georg Bendtzen hentede ham, og han udpegede med sikkerhed, hvor gravene var. I de mellemliggende år var Steen Steensen Blichers forfatterskab efterhånden fremstået som et at Danmarks fremmeste, og købmand Bendtzen ønskede derfor at lave hans elskede datter og store inspirationskilde et værdigt minde. Han lod så den fornemme grav- og mindesten udhugge og opstille omkring 1920. Over Malvinas og Rasmus' navnetræk og data er indhugget et gammelt romansk soltegn. Til sognepræsten betalte han 300 kr. til bevarelse af gravstedet i 30 år frem. Gravstedet er i dag fredet. Stenen svarer ikke til det levned som de tre mennesker havde måtte udstå!

Kilder: Fra Himmerland og Kjær Herred, Aalborg 1959.

Jeppe Aakjær: Steen Steensens Blichers Livs-Tragedie. Bind I-III. København 1904.

Aalborg Stifts- og Adresseavis, 1846.

Erik Lottrup's beretning om begravelsen, og købmand Georg Bendtzens opstilling af gravstenen omkring 1920. Sulsted 1990.

© Ebbe Gotfredsen 2003